
ARTYKUŁY

KRZYSZTOF KACZMAREK

ORCID: 0000-0001-8519-1667

Politechnika Koszalińska

puola@tlen.pl

MIROŚLAW KARPIUK

ORCID: 0000-0001-7012-8999

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

miroslaw.karpiuk@uwm.edu.pl

Współpraca polsko-niemiecka w obszarze zarządzania kryzysowego na przykładzie województwa zachodniopomorskiego oraz Meklemburgii-Pomorze Przednie i Brandenburgii

Słowa kluczowe: zarządzanie kryzysowe, współpraca transgraniczna, województwo zachodniopomorskie, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Brandenburgia

Keywords: crisis management, cross-border cooperation, West Pomeranian Voivodeship, Mecklenburg-Vorpommern, Brandenburg

Wstęp

Dynamicznie zmieniające się środowisko bezpieczeństwa implikuje konieczność adaptacji struktur i podmiotów zarządzania kryzysowego do nowych warunków.

Zmiany te wynikają zarówno z rosnącej częstotliwości i nasilenia klęsk żywiołowych¹, jak i z intensyfikacji działań o charakterze dywersyjnym².

Ze względu na to, że sytuacje kryzysowe i kryzysy mają często wymiar transgraniczny, zarządzanie kryzysowe i ochrona ludności stały się jednym z podstawowych elementów współpracy międzynarodowej. W przypadku rozwiązań proponowanych przez Unię Europejską (UE) nacisk jest kładziony przede wszystkim na poziom krajowy. Uwagi wymagają przede wszystkim regiony przygraniczne UE, między którymi istnieją bariery prawne, administracyjne, językowe i dysproporcje ekonomiczne³. Co prawda, w okresie programowania 2021–2027 Komisja Europejska wprowadza pilotażowe programy wspomagające współpracę regionów przygranicznych w obszarze zarządzania kryzysowego⁴. Jednak działania te są dopiero w fazie testowej, a ich efektywność będzie możliwa do oceny dopiero w przyszłości⁵. Transgraniczna współpraca instytucji odpowiedzialnych za ochronę ludności pozwala na efektywniejsze zarządzanie kryzysowe i znaczne ograniczenie strat w przypadku wystąpienia zdarzeń masowych oraz przekroczenia maksymalnej wydolności działania służb operujących po jednej stronie granicy. Ma to wyjątkowe znaczenie w przypadku zdarzeń wymagających szybkiego reagowania i wykorzystania najbliższej znajdującej się sił i środków. Taka kooperacja zależy przede wszystkim od stosunków dwustronnych graniczących ze sobą państw i zawartych między nimi umów bilateralnych.

W przypadku współpracy przygranicznych regionów województwa zachodniopomorskiego, które graniczy z dwoma krajami związkowymi Niemiec: Meklemburgią-Pomorzem Przednim i Brandenburgią, budowanie wspólnych możliwości

¹ Powodzie, pożary i burze – jak UE reaguje na zagrożenia klimatyczne?, Parlament Europejski, dostęp 19.03.2025, <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20241007STO24471/powodzie-pozary-i-burze-jak-ue-reaguje-na-zagrozenia-klimatyczne>.

² Komunikat dotyczący działalności dywersyjnej FR, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dostęp 19.03.2025, <https://www.abw.gov.pl/pl/informacje/2569%2CKomunikat-dotyczacy-dzialalnosci-dyweryjnej-FR.html>.

³ Méryl Paquay i in., „Disaster management training in the euregio-meuse-rhine: What can we learn from each other to improve cross-border practices?”. *International Journal of Disaster Risk Reduction* 56 (2021): 102134, <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2021.102134>.

⁴ *Resilient Borders: Funding cross-border crisis management and spatial planning*, Komisja Europejska, dostęp 21.03.2025, https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/10-10-2024-resilient-borders-funding-cross-border-crisis-management-and-spatial-planning_en.

⁵ Agnieszka Pieniążek, „Zarządzanie kryzysowe jako część zarządzania bezpieczeństwem państwa a wybrane programy współpracy transgranicznej w unijnej perspektywie finansowej 2021–2027”, *Wiedza Obronna* 287 (2024), 2: 25.

ochrony ludności jest finansowane również z funduszy UE. W ramach Programu Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia – Polska 2021–2027 województwo zachodniopomorskie i biorące udział w programie kraje związkowe Niemiec realizują m.in. inwestycje związane z adaptacją do zmian klimatu i poprawą dyspozycyjności operacyjnej służb ochrony ludności⁶. We wcześniejszych okresach programowania zrealizowano m.in. projekty mające na celu wzmocnienie współpracy polskich i niemieckich jednostek straży pożarnej⁷ czy wspólny monitoring akwenów⁸.

W kontekście zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i ratownictwa najistotniejsza jest koordynacja działania służb po polskiej i niemieckiej stronie granicy, którą można uzyskać w ramach wspólnych ćwiczeń, a efektywność ocenić na podstawie analizy rzeczywistych działań.

Głównym celem niniejszego artykułu jest analiza skuteczności współdziałania struktur zarządzania kryzysowego i służb ratunkowych, operujących na obszarach przygranicznych Polski i Niemiec, ze szczególnym uwzględnieniem województwa zachodniopomorskiego i jego odpowiedników – Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii. Przyjęta hipoteza badawcza zakłada, że transgraniczna współpraca w obszarze zarządzania kryzysowego w sposób bezpośredni wpływa na bezpieczeństwo mieszkańców terenów przygranicznych.

W celu jej weryfikacji zastosowano metodę jakościową opartą na analizie instytucjonalno-funkcjonalnej. Umożliwiło to ocenę formalnych mechanizmów międzynarodowej współpracy w zakresie zarządzania kryzysowego i ochrony ludności, w tym umów bilateralnych, współpracy struktur administracji publicznej oraz instrumentów Unii Europejskiej. Metoda dogmatyczno-prawna pozwoliła na analizę przepisów prawnych, stanowiących podstawę działań podejmowanych w sferze zarządzania kryzysowego, w tym w ramach współpracy transgranicznej Polska–Niemcy. Wykorzystano również metodę teoretyczno-prawną, aby przeanalizować

⁶ *Program Interreg VI A Meklemburgia Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021–2027*, Serwis Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, 60, dostęp 19.03.2025, https://www.ewt.gov.pl/media/117277/polska_wersja_Programu_INTERREG_MV-BB-PL.pdf.

⁷ *Nowe samochody pożarnicze dla jednostek OSP: Nawodna i Krajnik Dolny*, Gmina Chojna, dostęp 19.03.2025, <https://chojna.pl/pliki/chojna/archiwum/CHOJNA/STRONY/MENU/211.HTM>.

⁸ *INT 149 „Monitoring akwenów wodnych na terenie Pomorza zachodniego i Meklemburgii Pomorza Przedniego”*, <https://zachodniopomorska.policja.gov.pl/download/132/105315/INT149Opis-projektu.pdf>.

poglądy doktryny, dotyczące zarówno zarządzania kryzysowego, jak i współpracy międzynarodowej w tym obszarze. W odniesieniu do współpracy województwa zachodniopomorskiego z Meklemburgią-Pomorzem Przednim i Brandenburgią zastosowano studium przypadków.

Normatywne podstawy współpracy Polska–Niemcy w sferze zarządzania kryzysowego

W przypadku Polski i Niemiec współpraca w obszarze zarządzania kryzysowego jest regulowana umową między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec (RFN) o wzajemnej pomocy podczas katastrof i klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków⁹ oraz porozumieniami między krajami związkowymi w Niemczech i przygranicznymi województwami w Polsce¹⁰. Dodatkowo, w Polsce obowiązek wymiany informacji między krajowymi i zagranicznymi organami zarządzania kryzysowego jest określony w ustawie o zarządzaniu kryzysowym¹¹.

Polski ustawodawca wprost wskazuje na potrzebę współpracy międzynarodowej w obszarze zarządzania kryzysowego, co ma sprzyjać nie tylko skuteczności i szybkości usuwania skutków determinowanych wystąpieniem sytuacji kryzysowej, ale też przewidywaniu i neutralizowaniu zagrożeń mogących wywołać taką sytuację. W takich przypadkach jednak zagrożenie powinno mieć charakter transgraniczny, a zatem jego skutki mogą być odczuwalne w co najmniej dwóch państwach.

Współpracą międzynarodową w zakresie zarządzania kryzysowego na szczeblu centralnym zajmuje się Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, które jest państwową jednostką budżetową podległą Prezesowi Rady Ministrów. Jak wynika

⁹ Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o wzajemnej pomocy podczas katastrof i klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków, sporządzona w Warszawie dnia 10 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1999 r., nr 22, poz. 201, dalej u.RP/RFN.

¹⁰ *Spotkanie polsko-niemieckiej grupy roboczej ds. realizacji porozumień o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków*, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, dostęp 18.03.2025, <https://www.gov.pl/web/kgpsp/spotkanie-polsko-niemieckiej-grupy-roboczej-ds-realizacji-porozumien-o-wzajemnej-pomocy-podczas-katastrof-klask-zywiolowych-i-innych-powaznych-wypadkow>.

¹¹ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U. z 2023 r., poz. 122, z późn. zm., dalej u.z.k.

z art. 11 u.z.k. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa zapewnia obsługę Rady Ministrów, Prezesa Rady Ministrów, Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego i ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawach zarządzania kryzysowego oraz pełni funkcję krajowego centrum zarządzania kryzysowego. Do jego zadań (w aspekcie międzynarodowym) należy: współdziałanie z podmiotami, komórkami i jednostkami organizacyjnymi Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej, a także innych organizacji międzynarodowych, odpowiedzialnych za: zarządzanie kryzysowe i ochronę infrastruktury krytycznej; organizowanie, prowadzenie, jak również koordynowanie szkoleń oraz ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego, a także udział w ćwiczeniach krajowych i międzynarodowych; zapewnienie obiegu informacji między krajowymi oraz zagranicznymi organami i strukturami właściwymi w zakresie zarządzania kryzysowego. Funkcja krajowego centrum zarządzania kryzysowego jest realizowana przez pełnienie całodobowego dyżuru w Rządowym Centrum Bezpieczeństwa. Pracuje ono w trybie ciągłym, z zapewnieniem zmianowej pracy osób w nim zatrudnionych w czasie obowiązywania stanu nadzwyczajnego, a także wystąpienia sytuacji kryzysowej, w których to przypadkach działania podejmuje właściwy organ zarządzania kryzysowego przez nie obsługiwany¹².

Rządowe Centrum Bezpieczeństwa jest zobowiązane na podstawie art. 11a u.z.k. do informowania Komisji Europejskiej i państw członkowskich Unii Europejskiej (w tym Niemiec) o środkach zastosowanych w sytuacji kryzysowej w celu zabezpieczenia prawidłowego działania publicznej sieci telekomunikacyjnej, a także stacji nadawczych i odbiorczych używanych do zapewnienia bezpieczeństwa, w zakresie, który dotyczy systemu łączności i sieci teleinformatycznych.

Istniejące w Niemczech struktury właściwe w zakresie zarządzania kryzysowego, takie jak Wspólne Centrum Raportowania i Analizy Sytuacyjnej (GMLZ) czy też Wspólne Centrum Kompetencji w zakresie Ochrony Ludności (GeKoB), pozwalają na skoordynowane zarządzanie kryzysowe, jak również upraszczają wymianę informacji oraz przyspieszają procesy decyzyjne w sytuacjach nadzwyczajnych. Stanowią one centralną architekturę informacji o ryzyku i zagrożeniach, mają również zapewniać wsparcie operacyjne, jeżeli będzie taka konieczność¹³.

¹² Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 kwietnia 2011 r. w sprawie organizacji i trybu działania Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, Dz.U. z 2015 r., poz. 508, par. 3.

¹³ *Ochrona cywilna w Niemczech*, dostęp 2.09.2025, <https://www.trch.de/pl/zivilschutz-in-deutschland/>.

Zasady zarządzania kryzysowego w Niemczech określa m.in. ustawa o ochronie przeciwpożarowej, pomocy oraz zarządzaniu klęskami żywiołowymi¹⁴. W art. 35 tej ustawy niemiecki prawodawca wskazuje również na właściwość gmin i powiatów, które mają w swoich strukturach zespoły zarządzania kryzysowego. W przypadku poważnych operacji oraz katastrof miasta i powiaty koordynują działaniami w zakresie reagowania kryzysowego i w tym celu powołują zespoły zarządzania kryzysowego oraz dowództwa operacyjne. Oba te podmioty współpracują pod kierownictwem burmistrza lub starosty. W przypadku koordynacji działań związanych z zarządzaniem kryzysowym przez powiat powiadamia on o tym gminy znajdujące w obrębie powiatu. O zakończeniu koordynacji w przypadku sytuacji kryzysowych powiat ma również obowiązek powiadomić leżące na jego terenie gminy. Członkowie zespołu zarządzania kryzysowego i dowództwa operacyjnego zobowiązani zostali do odbywania cyklicznych szkoleń. Według art. 1 u.RP/RFN Polska i Niemcy będą udzielały sobie, w miarę swoich możliwości, wzajemnej pomocy na wypadek katastrof oraz klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków, które powodują poważne szkody lub zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi czy dóbr materialnych, a także środowiska naturalnego, a które nie mogą być całkowicie opanowane przy użyciu własnych środków strony zwracającej się o wsparcie. Pomoc, o czym stanowi art. 4 u.RP/RFN, może być udzielona zarówno przez ekspertów, jak też grupy ratownicze, mające niezbędne wyposażenie, kierowane do miejsc katastrof, klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków, a wyspecjalizowanych przede wszystkim w zakresie gaszenia pożarów, ratownictwa technicznego, opanowywania zagrożeń radiologicznych, chemiczno-ekologicznych, pomocy medycznej, ratownictwa lub doraźnego usuwania awarii. Na wniosek strony zwracającej się o wsparcie pomoc może być też udzielona w każdej innej formie.

W przypadku współdziałania polsko-niemieckiego w obszarze zarządzania kryzysowego ważne miejsce zajmują również porozumienia zawierane z krajami związkowymi Niemiec. Przykładem takiego porozumienia jest m.in. porozumienie zawarte z Brandenburgią, które ma zastosowanie na terytorium Polski i Brandenburgii w sytuacji, gdy organy powołane do zwalczania katastrof i klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków uznają za konieczne wsparcie

¹⁴ Gesetz über den Brandschutz, die Hilfeleistung und den Katastrophenschutz (BHKG).

swoich działań przez siły i środki drugiej strony porozumienia¹⁵. Jak stanowi art. 2 tego porozumienia, do współdziałania oraz zwracania się o pomoc i przyjmowania wniosków o udzielenie pomocy upoważnieni są: 1) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej i Wojewodowie Zachodniopomorski i Lubuski oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Brandenburgii; 2) starostowie powiatów: polickiego, gryfińskiego, myśliborskiego, gorzowskiego, słubickiego, krośnieńskiego, sulęcińskiego, żagańskiego, żarskiego i prezydenci miast Gorzowa Wielkopolskiego i Szczecina oraz urzędy starostów powiatów: Uckermark, Barnim, Märkisch-Oderland, Oder-Spree i Spree-Neiße oraz miasta Frankfurt nad Odrą.

W przypadku wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków, gdy dotyczy to współpracy z Saksonią, do współdziałania oraz zwracania się o pomoc i przyjmowania wniosków o udzielenie pomocy upoważnieni są: 1) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej i Saksońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; 2) Wojewodowie Lubuski i Dolnośląski oraz Prezydium Rządowe w Dreźnie; 3) starostowie powiatów: żarskiego, zgorzeleckiego, żagańskiego, bolesławieckiego, lubańskiego oraz urzędy starostów powiatów: Löbau-Zittau, Niederschlesischer Oberlausitz i miasta Görlitz¹⁶.

Do współdziałania oraz zwracania się o pomoc i przyjmowania wniosków o udzielenie pomocy w przypadku współpracy transgranicznej z Meklemburgią-Pomorzem Przednim upoważnieni są: 1) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej i Wojewoda Zachodniopomorski oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Meklemburgii-Pomorza Przedniego; 2) starostowie powiatów: kamieńskiego, goleniowskiego, polickiego, prezydenci miast Świnoujścia i Szczecina oraz urzędy starostów powiatów: Ostvorpommern, Uecker-Randow i hanzeatyckiego miasta Greifswald¹⁷.

¹⁵ Porozumienie między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Brandenburgii o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków, sporządzone w Słubicach dnia 18 lipca 2002 r., M.P. z 2003 r., nr 15, poz. 207, art. 1.

¹⁶ Porozumienie między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Saksońskim Ministerstwem Spraw Wewnętrznych o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków, sporządzone w Słubicach dnia 18 lipca 2002 r., M.P. z 2003 r., nr 15, poz. 211, art. 2.

¹⁷ Porozumienie między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Meklemburgii-Pomorza Przedniego o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków, sporządzone w Słubicach dnia 18 lipca 2002 r., M.P. z 2003 r., nr 15, poz. 209, art. 2.

W obszarze zarządzania kryzysowego, a zwłaszcza w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, ważna jest rola ratownictwa medycznego, które podejmuje działania również w ramach współpracy transgranicznej. Współpraca taka pomiędzy Polską a Niemcami obowiązuje w obszarze przygranicznym: 1) Polski: w województwach dolnośląskim, lubuskim i zachodniopomorskim; 2) Niemiec: w krajach związkowych Brandenburgia, Meklemburgia-Pomorze Przednie i Saksonia¹⁸.

Polska i Niemcy powiadamiają się nawzajem niezwłocznie o awariach związanych z urządzeniami lub działalnością, w której wyniku następuje lub może nastąpić uwolnienie substancji promieniotwórczej i która spowodowała lub może spowodować uwolnienie ponadgraniczne substancji promieniotwórczej, mogącej stanowić istotne zagrożenie radiologiczne dla danego państwa¹⁹.

W przypadku zarządzania kryzysowego, co też może się przekładać na współpracę międzynarodową, bardzo duże znaczenie ma infrastruktura krytyczna, która musi być odpowiednio chroniona. Funkcjonuje ona w znacznym stopniu na podstawie systemów teleinformatycznych, które powinny być odporne na cyberataki. Jako ochronę infrastruktury krytycznej art. 3 pkt 3 u.z.k. rozumie działania, które zmierzają do: zapewnienia funkcjonalności, ciągłości działań i integralności infrastruktury krytycznej w celu zapobiegania zagrożeniom, ryzykom lub słabym punktom; ograniczenia i neutralizacji ich skutków; szybkiego odtworzenia tej infrastruktury na wypadek awarii, ataków oraz innych zdarzeń zakłócających jej prawidłowe funkcjonowanie²⁰.

W ramach komponentu obejmującego współpracę transgraniczną należy dążyć do przezwycięzania wspólnych wyzwań, zidentyfikowanych w regionach przygranicznych, jak również do zrealizowania niewykorzystanego potencjału wzrostu w obszarach przygranicznych²¹.

¹⁸ Umowa ramowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o współpracy transgranicznej w ratownictwie medycznym, podpisana w Warszawie dnia 21 grudnia 2011 r., Dz.U. z 2013 r., poz. 678, art. 3.

¹⁹ Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o wczesnym powiadamianiu o awarii jądrowej, o wymianie informacji i doświadczeń oraz o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, podpisana w Warszawie dnia 30 lipca 2009 r., M.P. z 2009 r., nr 72, poz. 910, art. 3.

²⁰ Zobacz także Małgorzata Czuryk, „Cybersecurity and Protection of Critical Infrastructure”, *Studia Iuridica Lublinensia* 32 (2023), 5: 46, <https://doi.org/10.17951/sil.2023.32.5.43-52>.

²¹ Motyw 6 rozporządzenia parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego, Dz.Ur.UE z 2021 r., L 231.

W przypadku zarządzania kryzysowego, w tym również występującej w jego ramach współpracy, może dochodzić do naruszeń wolności i praw człowieka i obywatela²². W związku z powyższym wprowadzane ze względu na sytuację kryzysową ograniczenia swobód obywatelskich nie mogą być nadmierne i zbyt długotrwałe.

Charakterystyka zagrożeń przygranicznych obszarów województwa zachodniopomorskiego i graniczących z nim terenów Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii

W literaturze przedmiotu pojęcie zagrożenia nie jest jednoznacznie zdefiniowane, a jego określenie i typologia zależą zarówno od przedmiotu, jak i od kontekstu badań. W związku z tym dla celów analiz przeprowadzonych w niniejszym artykule autorzy zdecydowali się na zdefiniowanie zagrożeń jako czynników, które mogą powodować zakłócenia w normalnym funkcjonowaniu państwa i społeczeństwa, zniszczenia materialne oraz utratę zdrowia lub życia. Przyjęta typologia zakłada natomiast podział zagrożeń na podstawie ich źródeł na naturalne i antropogeniczne.

Charakterystyka zagrożeń przygranicznych obszarów województwa zachodniopomorskiego i krajów związkowych Niemiec Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii obejmuje czynniki wynikające z ich położenia geograficznego, specyfiki środowiskowej, transgranicznej infrastruktury oraz mobilności ludności. Jednym z elementów implikujących istnienie zagrożeń, które mogą mieć zarówno charakter naturalny, jak i antropogeniczny, jest rzeka Odra. Jak wskazują dane historyczne, permanentnym zagrożeniem naturalnym dla całych terenów położonych wzdłuż niej, a więc również dla przygranicznych terenów położonych w jej dolnym biegu, jest ryzyko wystąpienia powodzi²³. Naturalne zagrożenia występujące na analizowanych terenach wynikają również z ryzyka wystąpienia

²² Zobacz także Małgorzata Czuryk, „Dopuszczalne różnicowanie sytuacji pracowników ze względu na religię, wyznanie lub światopogląd”, *Studia z Prawa Wyznaniowego* 27 (2024): 158, <https://doi.org/10.31743/spw.17518>.

²³ Wiwiana Szalińska i in., „Największe powodzie w dorzeczu Odry i ich skutki”, w: *Przebieg i skutki wybranych powodzi w dorzeczu Odry od XIX wieku do czasów współczesnych*, red. Przemysław Ligenza, Tamara Tokarczyk, Mariusz Adynkiewicz-Piragas (Warszawa: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowy Instytut Badawczy, 2021), 57, 90–97.

ekstremalnych zjawisk pogodowych takich jak porywiste wiatry, upały, susze, mroź, gradobicia czy gwałtowne burze. W skład tej grupy zagrożeń wchodzi też choroby ludzi, zwierząt i roślin.

Zagrożenia powstające na skutek działalności człowieka to natomiast m.in. katastrofy ekologiczne, których przykładem jest masowa śmierć naturalnie występujących w Odrze organizmów wodnych w lipcu 2022 roku²⁴. Do zagrożeń antropogenicznych należy zaliczyć także skażenie chemiczne na lądzie, skażenie chemiczne na wodach morskich i śródlądowych oraz skażenie radiacyjne²⁵. Należy również pamiętać o istnieniu przestępczości transgranicznej²⁶, która dotyczy przede wszystkim nielegalnej migracji, przemytu i handlu ludźmi²⁷.

Jednocześnie napięta sytuacja międzynarodowa i imperialna polityka prowadzona przez Federację Rosyjską powodują, że rośnie ryzyko akcji dywersyjnych, sabotażowych i dezinformacyjnych, a wszystkie te rodzaje wrogich działań mogą być wykorzystywane jednocześnie i mieć na celu nie tylko destabilizację sytuacji społecznej i politycznej, ale również wywoływanie i pogłębianie podziałów między grupami społecznymi i między państwami. Ma to szczególne znaczenie na obszarach przygranicznych Polski i Niemiec, gdzie jakość życia i prawidłowe funkcjonowanie społeczeństw w znacznym stopniu zależą od stosunków między mieszkańcami tych państw. Te z kolei mogą ulec pogorszeniu na skutek działań pod fałszywą flagą, rozumianych jako taktyka dywersyjna lub propagandowa, w której przeciwnik jest wprowadzony w błąd co do sprawcy przeprowadzenia akcji²⁸. W związku z tym zwalczanie dezinformacji powinno być jednym

²⁴ Kalina Klich, „Bezpieczeństwo informacyjne i zarządzanie informacją – analiza katastrofy ekologicznej na Odrze z 2022 roku”, *Securo* 11 (2024): 83.

²⁵ Piotr Ostrowski, „Identyfikacja czynników zagrożeń bezpieczeństwa w województwie zachodniopomorskim w procesie planowania zarządzania kryzysowego”, w: *Prawne, merytoryczne, organizacyjne i informacyjne mechanizmy zarządzania sytuacjami kryzysowymi w zinstytucjonalizowanym systemie bezpieczeństwa państwa*, red. Marek Cupryjak, Marek Jaształ, Piotr Ostrowski (Szczecin: Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie, 2023), 43–44.

²⁶ Karina Błażejczak, „Miejsce Straży Granicznej w systemie bezpieczeństwa państwa a typologia grup dyspozycyjnych”, *Spoleczeństwo i Polityka* 68 (2021), 3: 107, <https://doi.org/10.34765/sp.0321.a06>.

²⁷ *Deutsch-Polnischer Aktionsplan*, Die Bundesregierung, dostęp 23.03.2025, <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/992814/2295276/b5e9e128f9d0909349fd9a57f04cbe69/2024-07-02-deu-pol-aktionsplan-de-data.pdf?download=1>.

²⁸ Bartosz Słupczewski, „Sposoby atrybucji cyberataków”, *Cybersecurity & Cybercrime* 4, (2024), 4: 225.

z priorytetów dla podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie sytuacjami kryzysowymi²⁹, co należy realizować na wszystkich poziomach, od lokalnego przez krajowy do międzynarodowego.

Analiza możliwych zagrożeń na pograniczu województwa zachodniopomorskiego i Niemiec nie wykazała istnienia zagrożeń charakterystycznych jedynie dla tego regionu i niewystępujących nigdzie indziej. Co prawda, można przewidywać prawdopodobieństwo wystąpienia określonego ryzyka dla danego obszaru, ale dynamicznie zmieniające się środowisko bezpieczeństwa powoduje, że jest to trudne lub często nawet niemożliwe.

Współpraca transgraniczna polskich i niemieckich służb ratowniczych

Oceny efektywności współpracy struktur zarządzania i służb ratowniczych na pograniczu Polski i Niemiec, w tym województwa zachodniopomorskiego i krajów związkowych RFN, można dokonać na podstawie ilościowej i jakościowej analizy porozumień o współpracy transgranicznej, ćwiczeń oraz zintegrowanych działań w przypadku wystąpienia zdarzeń wymagających podjęcia interwencji i/lub działań ratunkowych oraz wspólnej prewencji.

Przykładem prewencji jest, rozpoczęta na początku sezonu wakacyjnego 2024 roku na wyspie Uznam, stała wspólna służba patrolowa polskich i niemieckich policjantów, której celem jest szybka reakcja w przypadku przestępstw³⁰. Policje obu państw współpracują również przy wykrywaniu i zwalczaniu kłusownictwa, zwłaszcza na granicznych obszarach wodnych³¹.

W kontekście bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach przygranicznych istotna jest współpraca w obszarze ratownictwa medycznego, która jest regulowana umową zawartą między województwem zachodniopomorskim

²⁹ Krzysztof Kaczmarek, Mirosław Karpiuk, Claudio Melchior, „A Holistic Approach to Cybersecurity and Data Protection in the Age of Artificial Intelligence and Big Data”, *Prawo i Więź* 50 (2024), 3: 111.

³⁰ *Wspólne patrole na niemiecko-polskiej plaży*, Deutschland.de, dostęp 23.03.2025, <https://www.deutschland.de/pl/topic/polityka/uznam-niemiecko-polska-policja>.

³¹ *Wspólna walka z kłusownikami i niszczeniem środowiska. Polsko-niemieckie patrole na wodzie*, Wyborcza.pl, dostęp 23.03.2025, <https://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/7,34939,27534891,wspolna-walka-z-klusownikami-i-ochrona-srodowiska-polsko-niemieckie.html>.

a powiatami Uckermark i Märkisch-Oderland. Dzięki niej możliwa jest realizacja wspólnych ćwiczeń i działania polskich oraz niemieckich zespołów ratownictwa medycznego po obu stronach granicy³².

Należy podkreślić, że transgraniczne operowanie służb ratunkowych występowało jeszcze przed zawarciem odpowiednich umów, a ratownicy medyczni często świadomie łamali prawo, przewożąc osoby w stanie zagrożenia życia do najbliższego szpitala, znajdującego się po drugiej stronie granicy³³.

Podsumowanie

Transgraniczna współpraca województwa zachodniopomorskiego z przygranicznymi jednostkami administracyjnymi w Niemczech w zakresie zarządzania kryzysowego stanowi przykład pragmatycznie realizowanych polityk bezpieczeństwa. Mimo istniejących barier, zarówno wspólne ćwiczenia, jak i rzeczywiste działania wskazują na możliwość współdziałania w obliczu zdarzeń występujących na obszarach przygranicznych. Jest to wyjątkowo istotne w obliczu rosnącego poziomu zagrożeń zarówno naturalnych, jak i antropogenicznych, w tym hybrydowych. Możliwości wspólnych działań struktur zarządzania kryzysowego i służb ratunkowych zależą natomiast przede wszystkim od polityki krajowej, umów międzypaństwowych i regulacji prawnych. Należy również podkreślić, że współpraca transgraniczna może obejmować katastrofy i klęski żywiołowe lub inne poważne wypadki. Może też dotyczyć zagrożeń, które nie mają kwalifikowanego charakteru.

Analizy przeprowadzone w niniejszym artykule pozwalają na wyciągnięcie wniosków, że współpraca transgraniczna Polski i Niemiec w obszarze zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i ratownictwa bezpośrednio wpływa na bezpieczeństwo mieszkańców obszarów przygranicznych. Wskazują na to przykłady i dane statystyczne z pogranicza województwa zachodniopomorskiego oraz Meklemburgii-Pomorza Przedniego i Brandenburgii.

³² *Porozumienie o współpracy transgranicznej w ratownictwie medycznym*, dostęp 14.09.2025, <https://www.gov.pl/web/uw-zachodniopomorski/porozumienie-o-wspolpracy-transgranicznej-w-ratownictwie-medycznym>.

³³ *Granica, która zanika*, Deutschland.de, dostęp 23.03.2025, <https://www.deutschland.de/pl/topic/polityka/niemcy-i-polska-wspolpraca-policji-i-sluzb-ratowniczych>.

W latach 2014–2020 w programie Interreg V-A Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska podpisano 70 umów projektowych na łączną wartość wydatków kwalifikowalnych 149,132 mln euro, z czego 126,108 mln euro pochodziło z EFRR. Sama oś „Współpraca transgraniczna” objęła 30 projektów (38,163 mln euro), w tym przedsięwzięcia bezpośrednio dotyczące bezpieczeństwa i ratownictwa (np. InGRiP czy projekty policji)³⁴. Obecny program Interreg VI-A (2021–2027) dla polsko-niemieckiego pogranicza dysponuje natomiast budżetem 155,725 mln euro, z czego 124,58 mln euro to wkład EFRR. Priorytet 2 wprost zakłada wspólne działania adaptacyjne i prewencyjne wobec zagrożeń (RSO2.4), a więc finansuje m.in. wspólne ćwiczenia i systemy zarządzania kryzysowego³⁵.

W ratownictwie medycznym współpraca została sformalizowana etapowo: od 2020 roku działa pilotażowe porozumienie z powiatem Vorpommern-Greifswald, a 7 marca 2025 roku wojewoda zachodniopomorski podpisał kolejne – z powiatami Uckermark i Märkisch-Oderland – obejmujące wzajemne działania ZRM, wspólne ćwiczenia i wymianę doświadczeń³⁶. Po stronie niemieckiej sam sektor Ochotniczych Straży Pożarnych w powiecie Vorpommern-Greifswald to 145 jednostek oraz łącznie 7260 członków (w tym 1465 w młodzieżówkach). Ta baza kadrowa realnie zasila wspólne akcje i szkolenia z partnerami z Polski³⁷.

Dane z badań potwierdzają rosnącą akceptację i kompetencje do wspólnych działań medycznych: w badaniu zespołu z Greifswaldu 99% niemieckich i 97% polskich respondentów deklaroowało gotowość skorzystania z pomocy ZRM sąsiada, jeżeli dotrze on szybciej. Ewaluacja dwujęzycznych szkoleń symulacyjnych EMS pokazała z kolei istotny wzrost ocen użyteczności i sprawności pracy w zespołach mieszanych³⁸.

³⁴ Interreg V A Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg/Polska, *Bewilligte Projekte des Kooperationsprogramms*, „interreg5a.info”, aktualizacja listy: 13 XI 2023, dostęp 14.09.2025, <https://interreg5a.info/de/umsetzung/programm/liste-der-bewilligten-projekte.html>.

³⁵ 2021–2027 Interreg VI-A Germany/Mecklenburg-Western Pomerania/Brandenburg-Poland, dostęp 14.09.2025, <https://keep.eu/programmes/338/2021-2027-Germany-Mecklenburg-Wester/>.

³⁶ *Porozumienie o współpracy transgranicznej w ratownictwie medycznym*, dostęp 14.09.2025, <https://www.gov.pl/web/uw-zachodniopomorski/porozumienie-o-wspolpracy-transgranicznej-w-ratownictwie-medycznym>.

³⁷ Kreisfeuerwehrverband Vorpommern-Greifswald, dostęp 14.06.2025, <https://www.kreisfeuerwehrverband-vg.de/>.

³⁸ Julian Bäßler i in., „Akzeptanz grenzüberschreitender Rettungsdienstesätze”, *Emergency Rettungsmed* 27 (2024): 204–211, <https://doi.org/10.1007/s10049-023-01183-4>.

Hipoteza badawcza, zakładająca, że transgraniczna współpraca w obszarze zarządzania kryzysowego w sposób bezpośredni wpływa na bezpieczeństwo mieszkańców terenów przygranicznych, została zatem zweryfikowana pozytywnie.

Należy jednak podkreślić, że ponadgraniczne działania w analizowanym obszarze wymagają ujednoczenia standardów operacyjnych i legislacyjnych, przy czym niezbędne jest branie pod uwagę tego, że współpraca transgraniczna może obejmować usuwanie skutków katastrof i klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków oraz może dotyczyć zagrożeń, które nie mają kwalifikowanego charakteru. Zagrożenia należy interpretować szeroko³⁹. Mogą być one postrzegane przez pryzmat państwa i regionu, kultury, religii czy innych uwarunkowań społecznych, a czynnik postrzegany jako zagrożenie i je stanowiący w jednym regionie może być odbierany jako naturalny w innym, nawet sąsiadującym. W związku z tym największym wyzwaniem pozostaje operacyjna koordynacja służb, w tym różnice w systemach ratownictwa, bariery językowe i nie w pełni zsynchronizowane systemy informacyjne. Dlatego też wskazane jest monitorowanie transgranicznej współpracy i wdrażanie rekomendacji wynikających z analiz mocnych i słabych stron wspólnych ćwiczeń i rzeczywistych zdarzeń.

Elementem, który w przypadku współpracy transgranicznej w zakresie zarządzania kryzysowego należy poprawić, są wspólne szkolenia, a także spotkania związane z wymianą doświadczeń – i to zarówno na szczeblu kierowniczym, jak i operacyjnym. Pozwoli to na szybszą wymianę informacji i uruchomienie sił oraz środków, mogących znacznie pomóc w przeciwdziałaniu sytuacjom kryzysowym, zwłaszcza w początkowej ich fazie, i na skuteczną pomoc w usuwaniu skutków takich sytuacji (jeżeli wystąpią). Warto byłoby się też zastanowić nad sformalizowaniem wspólnej polityki zarządzania kryzysowego na obszarach przygranicznych, w tym nad uszczegółowieniem zadań i kompetencji⁴⁰.

³⁹ Mirosław Karpiuk, „Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 lutego 2018 r. (II OSK 2524/17)”, *Studia Iuridica Lublinensia* 28 (2019), 1: 191, <https://doi.org/10.17951/sil.2019.28.1.185-194>.

⁴⁰ W zakresie zadań i kompetencji z zakresu zarządzania kryzysowego zobacz: Mirosław Karpiuk, „Wygaśnięcie mandatu wójta na skutek skazania na karę grzywny za niedopełnienie obowiązków z zakresu zarządzania kryzysowego. Glosa do wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 18 kwietnia 2019 r. (II K 1164/14)”, *Studia Iuridica Lublinensia* 29 (2020), 1: 281–284; Małgorzata Czuryk, „Jurisdiction of the Voivode in the Field of Crisis Management”, *Studia Iuridica Lublinensia*, 34 (2025), 2: 87–98, <https://doi.org/10.17951/sil.2025.34.2.87-98>.

Bibliografia

- 2021–2027 Interreg VI-A Germany/Mecklenburg-Western Pomerania/Brandenburg-Poland. Dostęp 14.09.2025. <https://keep.eu/programmes/338/2021-2027-Germany-Mecklenburg-Wester/>.
- Bäßler, Julian, Jakob Orsson, Julia Kuntosch, Steffen Fleßa, „Akzeptanz grenzüberschreitender Rettungsdienstesätze”. *Emergency Rettungsmed* 27 (2024): 204–211. <https://doi.org/10.1007/s10049-023-01183-4>.
- Błażejczak, Karina. „Miejsce Straży Granicznej w systemie bezpieczeństwa państwa a typologia grup dyspozycyjnych”. *Spoleczeństwo i Polityka* 68 (2021), 3: 95–116. <https://doi.org/10.34765/sp.0321.a06>.
- Czuryk, Małgorzata. „Cybersecurity and Protection of Critical Infrastructure”. *Studia Iuridica Lublinensia* 32 (2023), 5: 43–52. <https://doi.org/10.17951/sil.2023.32.5.43-52>.
- Czuryk, Małgorzata. „Dopuszczalne różnicowanie sytuacji pracowników ze względu na religię, wyznanie lub światopogląd”. *Studia z Prawa Wyznaniowego* 27 (2024): 151–163. <https://doi.org/10.31743/spw.17518>.
- Czuryk, Małgorzata. „Jurisdiction of the Voivode in the Field of Crisis Management”. *Studia Iuridica Lublinensia* 34 (2025), 2: 87–98. <https://doi.org/10.17951/sil.2025.34.2.87-98>.
- Deutsch-Polnischer Aktionsplan. Die Bundesregierung. Dostęp 23.03.2025. <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/992814/2295276/b5e9e128f9d090349fd9a57f-04cbe69/2024-07-02-deu-pol-aktionsplan-de-data.pdf?download=1>.
- Granica, która zanika. Deutschland.de. Dostęp 23.03.2025. <https://www.deutschland.de/pl/topic/polityka/niemcy-i-polska-wspolpraca-policji-i-sluzb-ratowniczych>.
- INT 149 „Monitoring akwenów wodnych na terenie Pomorza zachodniego i Meklemburgii Pomorza Przedniego”. Dostęp 19.03.2025. <https://zachodniopomorska.policja.gov.pl/download/132/105315/INT149Opisprojektu.pdf>.
- Interreg V A Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg/Polska, *Bewilligte Projekte des Kooperationsprogramms*, „interreg5a.info”, aktualizacja listy: 13 XI 2023. Dostęp 14.09.2025. <https://interreg5a.info/de/umsetzung/programm/liste-der-bewilligten-projekte.html>.
- Kaczmarek, Krzysztof, Mirosław Karpiuk, Claudio Melchior. „A Holistic Approach to Cybersecurity and Data Protection in the Age of Artificial Intelligence and Big Data”. *Prawo i Więź* 50 (2024), 3: 103–121.
- Karpiuk, Mirosław. „Głosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 lutego 2018 r. (II OSK 2524/17)”. *Studia Iuridica Lublinensia* 28 (2019), 1: 185–194. <https://doi.org/10.17951/sil.2019.28.1.185-194>.

- Karpiuk, Mirosław. „Wygaśnięcie mandatu wójta na skutek skazania na karę grzywny za niedopełnienie obowiązków z zakresu zarządzania kryzysowego. Glosa do wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 18 kwietnia 2019 r. (II K 1164/14)”. *Studia Iuridica Lublinensia* 29 (2020), 1: 273–290. <https://doi.org/10.17951/sil.2020.29.1.273-290>.
- Klich, Kalina. „Bezpieczeństwo informacyjne i zarządzanie informacją – analiza katastrofy ekologicznej na Odrze z 2022 roku”. *Securo* 11 (2024): 78–88.
- Komunikat dotyczący działalności dywersyjnej FR*. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Dostęp 19.03.2025. <https://www.abw.gov.pl/pl/informacje/2569%2CKomunikat-dotyczacy-dzialalnosci-dywersyjnej-FR.html>.
- Kreisfeuerwehrverband Vorpommern-Greifswald. Dostęp 14.06.2025. <https://www.kreisfeuerwehrverband-vg.de/>.
- Motyw 6 rozporządzenia parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1059 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego. Dz.Urz.UE z 2021 r., L 231.
- Nowe samochody pożarnicze dla jednostek OSP: Nawodna i Krajnik Dolny*. Gmina Chojna. Dostęp 19.03.2025. <https://chojna.pl/pliki/chojna/archiwum/CHOJNA/STRONY/MENU/211.HTM>.
- Ochrona cywilna w Niemczech*. Dostęp 2.09.2025. <https://www.tcrh.de/pl/zivilschutz-in-deutschland/>.
- Ostrowski, Piotr. „Identyfikacja czynników zagrożeń bezpieczeństwa w województwie zachodniopomorskim w procesie planowania zarządzania kryzysowego”. W: *Prawne, merytoryczne, organizacyjne i informacyjne mechanizmy zarządzania sytuacjami kryzysowymi w zinstytucjonalizowanym systemie bezpieczeństwa państwa*, red. Marek Cupryjak, Marek Jasztal, Piotr Ostrowski, 35–50. Szczecin: Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie, 2023.
- Paquay, Méryl, Sabrina Chevalier, Anja Sommer, Céline Ledoux, Marie Gontariuk, Stefan K. Beckers, Loth Van Der Auwermeulen, Thomas Krafft, Alexandre Ghuysen. „Disaster management training in the euregio-meuse-rhine: What can we learn from each other to improve cross-border practices?”. *International Journal of Disaster Risk Reduction* 56 (2021): 102134. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2021.102134>.
- Pieniążek, Agnieszka. „Zarządzanie kryzysowe jako część zarządzania bezpieczeństwem państwa a wybrane programy współpracy transgranicznej w unijnej perspektywie finansowej 2021–2027”. *Wiedza Obronna* 287 (2024), 2: 10–28.
- Porozumienie między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Brandenburgii o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków, sporządzone w Słubicach dnia 18 lipca 2002 r. M.P. z 2003 r., nr 15, poz. 207.

- Porozumienie między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Meklemburgii-Pomorza Przedniego o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków, sporządzone w Słubicach dnia 18 lipca 2002 r. M.P. z 2003 r., nr 15, poz. 209.
- Porozumienie między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Saksońskim Ministerstwem Spraw Wewnętrznych o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków, sporządzone w Słubicach dnia 18 lipca 2002 r. M.P. z 2003 r., nr 15, poz. 211.
- Porozumienie o współpracy transgranicznej w ratownictwie medycznym.* Dostęp 14.09.2025. <https://www.gov.pl/web/uw-zachodniopomorski/porozumienie-o-wspolpracy-transgranicznej-w-ratownictwie-medycznym>.
- Powodzie, pożary i burze – jak UE reaguje na zagrożenia klimatyczne?* Parlament Europejski. Dostęp 19.03.2025. <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20241007STO24471/powodzie-pozary-i-burze-jak-ue-reaguje-na-zagrozenia-klimatyczne>.
- Program Interreg VI A Meklemburgia Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021–2027.* Serwis Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa. Dostęp 19.03.2025. https://www.ewt.gov.pl/media/117277/polska_wersja_Programu_INTERREG_MV-BB-PL.pdf.
- Resilient Borders: Funding cross-border crisis management and spatial planning.* Komisja Europejska. Dostęp 21.03.2025. https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/10-10-2024-resilient-borders-funding-cross-border-crisis-management-and-spatial-planning_en.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 kwietnia 2011 r. w sprawie organizacji i trybu działania Rządowego Centrum Bezpieczeństwa. Dz.U. z 2015 r., poz. 508.
- Słupczewski, Bartosz. „Sposoby atrybucji cyberataków”. *Cybersecurity & Cybercrime* 4, (2024), 4: 214–229.
- Spotkanie polsko-niemieckiej grupy roboczej ds. realizacji porozumień o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków.* Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej. Dostęp 18.03.2025. <https://www.gov.pl/web/kgpsp/spotkanie-polsko-niemieckiej-grupy-roboczej-ds-realizacji-porozumien-o-wzajemnej-pomocy-podczas-katastrof-klask-zywioLOWYCH-i-innych-powaznych-wypadkow>.
- Szalińska, Wiwiana, Tamara Tokarczyk, Wolfgang Fröhlich, Jan Unucka. „Największe powodzie w dorzeczu Odry i ich skutki”. W: *Przebieg i skutki wybranych powodzi w dorzeczu Odry od XIX wieku do czasów współczesnych*, red. Przemysław Ligenza, Tamara Tokarczyk, Mariusz Adynkiewicz-Piragas, 57–97. Warszawa: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowy Instytut Badawczy, 2021.

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o wczesnym powiadamianiu o awarii jądrowej, o wymianie informacji i doświadczeń oraz o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, podpisana w Warszawie w dniu 30 lipca 2009 r. M.P. z 2009 r., nr 72, poz. 910.

Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o wzajemnej pomocy podczas katastrof i klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków, sporządzona w Warszawie dnia 10 kwietnia 1997 r. Dz.U z 1999 r., nr 22, poz. 201.

Umowa ramowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o współpracy transgranicznej w ratownictwie medycznym, podpisana w Warszawie dnia 21 grudnia 2011 r. Dz.U. z 2013 r., poz. 678.

Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Dz.U. z 2023 r., poz. 122, z późn. zm.

Wspólna walka z kłusownikami i niszczeniem środowiska. Polsko-niemieckie patrole na wodzie. Wyborcza.pl. Dostęp 23.03.2025. <https://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/7,34939,27534891,wspolna-walka-z-klusownikami-i-ochrona-srodowiska-polsko-niemieckie.html>.

Wspólne patrole na niemiecko-polskiej plaży. Deutschland.de. Dostęp 23.03.2025. <https://www.deutschland.de/pl/topic/polityka/uznam-niemiecko-polska-policja>.

Abstrakt

W artykule przeanalizowano transgraniczną współpracę Polski i Niemiec w obszarze zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i ratownictwa na terenach przygranicznych obu państw, ze szczególnym uwzględnieniem województwa zachodniopomorskiego oraz krajów związkowych Meklemburgia-Pomorze Przednie i Brandenburgia. Autorzy skoncentrowali się na analizie prawnych podstaw współpracy, mechanizmów koordynacji działania służb oraz charakterystyki zagrożeń występujących na terenach będących przedmiotem badań.

Zastosowano metodę instytucjonalno-funkcjonalną, dogmatyczno-prawną oraz studium przypadku. Wyniki badań wskazują, że mimo istniejących barier językowych, legislacyjnych i organizacyjnych współpraca ta wpływa na poprawę bezpieczeństwa ludności.

Polish-German Cooperation in the Area of Crisis Management on the Example of the West Pomeranian Voivodeship

Abstract

The article analyses cross-border cooperation between Poland and Germany in the area of crisis management, civil protection and rescue in the border areas of both countries, with particular emphasis on the West Pomeranian Voivodeship and the federal states of Mecklenburg-Vorpommern and Brandenburg. The authors focused on the analysis of the legal basis of cooperation, mechanisms of coordination of the activities of services, and the characteristics of threats occurring in the areas subject to research.

The institutional-functional, dogmatic-legal method, and case study were used. The research results indicate that, despite the existing language, legislative, and organisational barriers, this cooperation improves the safety of the population.

Cytowanie

Krzysztof Kaczmarek, Mirosław Karpiuk, „Współpraca polsko-niemiecka w obszarze zarządzania kryzysowego na przykładzie województwa zachodniopomorskiego oraz Meklemburgii-Pomorze Przednie i Brandenburgii”, *Przegląd Zachodniopomorski* 40 (2025), 69: 307–325. DOI: 10.18276/pz.2025.40-12.